

C-hepatiitin mikroeliminaatio KYMSOTEn korvaushoitopoliklinikoilla

Päihdelääkäri Juha Oksanen

Kymenlaakso

- 180 000 asukasta, kolme kaupunkia, Kotka , Kouvola ja Hamina
- Vahvaa paperi- ja satamateollisuus aluetta
- Kotka, 55 000 asukasta, muuttotappiokaupunki, työttömyys 16.4 %
- Tilastollisesti Kymenlaakson alue ja erityisesti Kotka Suomen synkintä aluetta i.v huumeiden käytön ja C-hepatiitin esiintyvyyden suhteen.

KYMSOTE korvaushoitopoliklinikat

- +300 potilasta, Kotkassa(+130), Kouvolassa(+130)ja Haminassa(40)
- n.50 potilasta metadonilla, 250 buprenorfiinilla ,joista yli 200 injektiohoidossa ja alle 50 potilasta päivittäiskävijöinä Suboxone filmillä
- Ikäjakauma 20v- 61 v, naisia 30 %
- Henkilökunta : Lääkäri+ 15 hoitajaa + 2 sosiaalityöntekijää+sihteeri

C-hepatiitin esiintyvyys Kymenlaaksossa

- 2018 THL tilastojen mukaan 879 HCVab + potilasta, hoidon tarve n. 660 potilasta.
- Arvioitu aktiivi i.v käyttäjien määrä Kymenlaaksossa 900-1000 .
- Valistus ja ennaltaehkäisevät toimet eivät riitä estämään C-hepatiitin leviämistä
- Hoidettava ensisijaisesti aktiivisesti i.v käyttävät potilaat

Kansallinen strategia

- Ei kategorisia rajoitteita hoitopaikan tai hoitavan lääkärin suhteen
- Ei raittiuden vaatimusta
- Maksavaurion aste ei vaikuta
- Kilpailutus alentanut merkittävästi lääkityksien hintaa
- Ei siis rakenteellisia esteitä C-hepatiitin eliminaatioon

Tapaus Kotka 2018

- Ensimmäinen tapaaminen Infektiolääkäri Risto Pietikäisen kokoon kutsumana 5/2018, mukana terveystohtori Kati Homanen, mielenterveys- ja päihdepalvelujen johtaja Heli Kainulainen ja minä. Sovittiin 10 potilaan pilotista Kotkan korvaushoitopoliklinikalla
- 7/2018 Ensimmäiset 10 potilasta: Tarkoituksella valikoimaton potilasaineisto, jotta saadaan realistinen kuva siitä onko jokaisen potilaan hoito mahdollista.

Seuraava askel.

- 9/2018 INHSU Portugalissa oli käännekohta itselleni
- Mikroeliminaation ajatus kirkastui, sen tuomat hyödyt olivat kiistattomat; ei ole tarvetta eikä moraalista oikeutta odottaa koko Suomen kansallisia toimintamalleja ja yhtäaikaista hoidon toteutusta hamassa tulevaisuudessa.
- Selkeä tavoite hoitaa kaikki potilaat , pilotista rutiinitoiminnaksi
- 5/2019 hoidettu Kotkan korvaushoitopoliklinikka.
- 1/2020 korvaushoidon siirryttyä koko Kymenlaakson alueella KYMSOTEn toiminnaksi, myös Kouvolan ja Haminan korvaushoitopotilaat hoidettiin samalla periaatteella

Käytäntö

- Minimi laboriokäynnit, ei maksafibroosin asteen selvitystä, ei ultraääntä
- Avaintekijänä ovat hoitajat. Yksi 1.5 tunnin osastotunti käytäntöjä, muuta koulutusta ei tarvita.
- Yksinkertaisuuden takia lääkitykseksi valittiin aluksi pangenotyypinen DAA, Epclusa. Uuden kilpailutuksen myötä käytössä Epclusa ja Maviret
- Minä kirjoitan reseptit, hoitajat tilaavat lääkityksen sairaala-apteekista. Lääkitys maksettiin korvaushoitopoliklinikan kustannuspaikalta 2018 ja 2019 alkaen infektiosairauksien kustannuspaikalta.

- Jokainen hoitaja tarkistaa omien potilaittensa laboratoriotulokset, jos C-hepatiittia ei olla koskaan testattu niin hoitajat tilaavat S-HCVab
- Jos ab positiivinen, hoitaja tilasi S-HCVNhO + ASAT ,trombosyytit ja S-Krea
- Jos S-HCVNhO on positiivinen, hoitaja ilmoittaa tuloksen minulle, laskettiin APRI-indeksi
- Jos APRI-indeksi < 1 ,tilattiin Epclusa-lääkitys klinikalle ja hoito alkoi 3 päivän sisällä vastauksien saamisesta
- Jos APRI-indeksi > 1 , lähete erikoisairaanhoidon

- Hoito 12 viikkoa, ei lab.kontrolleja tänä aikana
- 12 viikkoa hoidon päättymisestä PCR(S-HCVNhO) kontrolli.
- Potilaat saavat lääkkeen samalla rytmillä kuin korvaushoitolääkityksen , potilaan Epclusa säilytettiin korvaushoitopoliklinikalla.
- Terveysneuvontapisteeltä lääkitys 1 -4 viikon välein tapauskohtaisesti.

Käytäntö tänään

- Kaikki korvaushoidon uudet potilaat aloittavat tarvittaessa hepatiittihoidon samalla kuin korvaushoitolääkityksenkin
- Erikoisairaanhoidossa hoidetaan alle 10 % potilaista
- Kotkan terveysneuvontapisteen kautta ensimmäiset hoidot aloitettu 6/2019. Haminassa ja Kouvolassa 2/2020
- Terveysneuvontapisteissä testausta ja hoitoa tarjotaan aktiivisesti

Potilaan näkökulma

- Ei merkittäviä sivuoireita tai haittavaikutuksia, lähinnä päänsärkyä muutamana ensimmäisenä päivänä
- Hoidon aikana potilaat itse raportoivat sekä fyysisen että psyykkisen voinnin paranemisesta
- Potilaat olivat hyvin motivoituneita ja aktiivisia hoidon suhteen
- Kokemus siitä että osa huumeiden käyttöön liittyvästä stigmasta hävisi

Ei minkäänlaista negatiivista palautetta !

Oma kokemus lääkärinä

- Proseduuri on äärimäisen helppo toteuttaa
- Hoito on hyvin siedetty ja 100% tehokas
- Ei keskeytyneitä hoitoja korvaushoidossa, terveysneuvontapisteessä hoito rikkonaisempaa
- Ei tarvitse korvaushoitopoliklinikan toiminnan osana lisäresurssia

Tilanne 25.2.2021

- Jokainen uusi korvaushoidon aloittaja hoidetaan heti, terveysneuvontapisteessä aloitetut hoidot siirtyvät sujuvasti korvaushoittoon jos hoito aloitettu sitä kautta ennen korvaushoitoa
- Hoidettuja potilaita korvaushoitopoliklinikoilla nyt yli 200, Kymenlaaksossa yli 250 . Re-infektioita 5 toistaiseksi
- Hoito mahdollista saada myös terveysneuvontapisteen kautta sekä Kotkassa, Haminassa että Kouvolassa. Hoidettuja potilaita +30.
- 2021 tavoite viedä hoito vihdoinkin pääasiallisesti terveysasemilla.
- Kymenlaakson hoidon tarpeessa olevista C-hepatiitti potilaista hoidettu 40%
- Hoidon tarve korvaushoidossa romahtanut dramaattisesti, enää yksittäistapauksia

Yhteenvetoa ja tarinan opetus

- Erikoisairaanhoidon rooli hoidon painotuksessa ja suunnittelussa tulisi olla sekundäärinen. 90 % potilasta hoituu muualla
- Hoitoa kannattaa tarjota siellä missä potilas pääsääntöisesti asioi
- Ei kannata odottaa suurta yhteistä konsensusta ESHn, PTHn ja päihdehoidon suhteen ennen hoitojen aloittamista, sieltä aloitetaan mistä pystytään ja muut seuraavat omaa tahtiaan
- Korvaushoidon ja neulanvaihtopisteitten kautta alle 3 vuodessa hoidettu 40 % hoidon tarpeessa olevista hepatiitti-potilaista koko maakunnassa
- Re-infektioita olematon määrä, hoidonkustannukset siis kertaluonteiset
- Jos terveysasemat oltaisiin saatu samalla intensiteetillä mukaan 2018 alkaen ,hepatiitti olisi jo eradikoitu Kymenlaaksosta
- Parempi kerta rutina kuin ainainen kitinä !